

Становище

за научните и художествените приноси
на гл. ас. д-р Надя Владимирова Текнеджијева
във връзка с кандидатстването ѝ в конкурса за академичната длъжност доцент в
специалност „Керамика“, катедра „Керамика и дизайн на порцелан и стъкло“,
Национална художествена академия

I. Данни за процедурата

Конкурсът за заемане на академична длъжност доцент по дисциплината
„Керамика“ в специалност „Керамика“, катедра „Керамика и дизайн на порцелан
и стъкло“, е обявен в Държавен вестник, брой 7 от 24 януари 2023 г. със срок от 3
(три) месеца от публикуването на обявата. Документи за участие в конкурса е
подал един кандидат – гл. ас. д-р Надя Владимирова Текнеджијева, като тези
документи отговарят на изискванията за заемане на длъжността. Няма
нарушения по процедурата, конкурсът е редовен.

II. Данни за кандидата

Гл. ас. д-р Надя Текнеджијева е завършила специалност Керамика в НХА в
ателието на проф. Божидар Бончев (2007 г. бакалавър и 2009 г. магистър). През
2015 г. тя защитава дисертационен труд на тема „Фотографски изображения и
техники в керамиката“. От 2015 до 2017 г. е хоноруван асистент в Катедра
Керамика и дизайн на порцелан и стъкло, а от 2017 г. е избрана за главен
асистент.

Надя Текнеджијева е автор на запомнящи се самостоятелни изложби, измежду
които в галериите „Аросита“ и „Inegrated Artists“ (2022), както и в рамките на
Национални есенни изложби – Пловдив 2019. Във връзка с художествените ѝ
търсения трябва да се отбележи също и съвместната ѝ изложба с фотографа
Даниел Леков „Příští zastávka – Praha“ („Следваща спирка – Прага“) от 2010 г.

Текнеджиева е участник и в множество общи изложби, пленери и уъркшоп-издания: в таблиците с минималните изисквани точки са посочени осем изложби от най-високо национално равнище, в биографията са изброени петнадесет. Творческият почерк на кандидатката в работата ѝ с медията на керамиката е добре разпознаваем. Отличават се проблемните търсения на авторката в свързването на керамиката с други медии като графиката и фотографията. Този тип проблематизиране тя поставя като акцент и в своите научноизследователски търсения.

Носител е на национални отличия, последното от които до този момент е третата награда в категория Скулптура от Четвърто издание на Национална изложба за изобразително изкуство Сливен 2021.

Участвала е в редица научни конференции, автор е на необходимите публикации в специализирани издания.

За това, че Надя Текнеджиева има своето категорично място в областите, в които работи, са показателни добрите отзиви за нейните творчески изяви, публикувани в издания като вестник Култура и Бюлетина на СБХ.

III. Описание на хабилитационния труд

Прави впечатление, че темата на хабилитационния труд „Графични експерименти в художествената керамика“ е плътно и последователно следвана в исторически и технологичен преглед, както и в детайлно представяне на собствения опит в медията на керамиката.

В основното си изложение д-р Текнеджиева най-напред излага паралелното присъствие на графичните изображения и обработката на глината като съпровождащи практически цялата история на културата, при което в условията на синкретизъм се свързват утилитарното и специфично художественото.

След това авторката набелязва различните традиционни похвати на използването на графичните техники в керамични произведения, като поставя единичността на отпечатъка като особеност при графичното нанасяне върху глината (с. 5-6).

Вследствие на тази особеност историческите и технологичните следи на графичните методи в керамичната обработка са свързани естествено с търсенето на възможности за еднообразна възпроизводимост – от дървените печати до дигиталните технологии. – Изложеният технологичен преглед е представен в няколко основни раздела: суха игла, линогравюра, монотипия.

Според водещата позиция на д-р Текнеджиева в технологичното проследяване, класификацията на видовете печат в художествената керамична практика не се различава от стандартната класификация в графичните технологии. В изработването на керамични произведения приложение намират и високият, и дълбокият печат, и ситопечатът. Като същностна разлика авторката посочва обстоятелството, че „в керамичното пренасяне на образ [...] дадена печатна техника може да бъде прилагана и като директен метод и като индиректен печат“ (с. 9-10). Във връзка с това различието рефлектира – според концепцията на разработката – и върху материалите за печат и в посока на художествените функции на преноса.

Работата използва множество примери, като се позовава на авторитетни източници (на първо място релевантния спрямо темата том „Ceramics and Print“ на Пол Скот от 2002 г.).

В следващия раздел авторката провежда и структуриране на собствения си опит. Отново с усет и разбиране за разнопосочната функционалност тя наблюдава как всяка промяна на технологията (например смяната на вида трансферни хартии) водят до промяна в израза, значенията и внушенията. По такъв начин в тази част от работата постепенно се разполага и една отчетлива концепция за мястото и ролята на преподаването на дисциплината керамика. За д-р Текнеджиева тази перспектива е от особено значение. Впечатляващо е, че в своите публикации и особено в „Поглед към принтиращите устройства и възможностите за декорация на артистична керамика“ тя дава примери с дипломни разработки в керамиката на свои студенти.

По-нататък в работата (32 сл.) се представя използването на графични техники в собственото творчество на Надя Текнеджиева от последните пет години: това са

проектите „Визуални дневници“, „Вътрешни състояния. Кораби и острови“, фотографските серии „Реално Не Бе“ и „Използвани и изоставени...“. За дълбочината, до която достига разработката, е показателен паралелът с отпечатването като познавателна процедура, която се насочва в крайна сметка към „съд[а] на човешкото съзнание, в който се отпечатват и съдържат визуалните образи“ (с. 33). Интересен и продуктивен е разгърнатият паралел в представянето на собствената поетика на Текнеджијева в отделянето между „горна част“ на керамичните произведения като основно пространство на авторския разказ и свод от странични изображения, представящи детайли, обстоятелства и контексти. При тази двоичност динамиката на свързване придава образа на целостта.

В този експлицитен автопоетически раздел е любопитно и съчетаването на технологични описания и есеистични концепции, например в описаните игри на наблюдаване на облаците в колажната серия „Реално не бе“. Интересен антропологически заряд носи включеният проект „Използвани и изоставени“, излизащ редом с „Реално не бе“ извън основната проблематика на хабилитационния корпус. Въпреки това обаче с набелязания проблем за инструменталното използване на вещите и изобщо за вещността на съвременния свят той допълва контекстуалното описание от областта на керамиката.

IV. Научни и художествени приноси

– Несъмнен принос на хабилитационното предложение на д-р Надя Текнеджијева е високата технологична подготвеност, която постъпателно е доведена до сравнително широка специализирана споделимост. Никак не е често срещано явление един специалист в художествената практика да е в състояние да изрази своя творчески опит едновременно и в перспективата на практическата изработка, и в излагане на инвенциите, и в рефлексията спрямо медиата, в сферата на нейната история и вариативност.

– Принос на работата е представянето на керамиката като цялостен художествен процес, в който се съчетават и се допълват взаимно комплексни познания и

умения и художествена интенционалност. Това цялостно разбиране за процесуалността на керамиката интегрира в себе си мисълта за развитието на различни образни системи, художествени представи и идеи (ср. с. 30).

– Принос на работата е също разгърнатата и защитената представа за вариативността на/между различните технологии и подходи в областта на графичното изобразяване в керамиката. Подчертана като концепт, тази вариативност е следвана и анализирана и в художествените работи на д-р Текнеджијева.

– Принос на хабилитационната разработка на авторката е последователният ѝ интердисциплинарен подход към медията на керамиката и нейното съчетаване със съпринадлежащите към керамичното графични образи. В този план изследванията и художествената практика на Текнеджијева пази и значимо място на присъствието на фотографията като медия на опосредстване на визуални образи – проблем, който е фокусен за нея в работата по нейната дисертация.

– Специалното насочване на хабилитационния труд към преподавателската дейност и съвсем конкретно към образователните потребности на обучаемите е също значим принос. Към това се прибавя и цялостната дидактическа нагласа, с която д-р Текнеджијева подхожда в изложението на текста си.

В заключение – въз основа на отличните качества на работата на д-р Надя Текнеджијева както като художник, който експериментира с пресичането на различни медии, така и като изследовател, който рефлектира във всеки един случай на тези пресичания, предлагам на уважаемото научно жури да ѝ присъди академичната длъжност доцент и убедено гласувам „за“.

09.10. 2023 г.

проф. д-р Галина Лардева